

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Волошко Т.В., Тимошенко Ю.Ю.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до написання курсових робіт для студентів
спеціальностей 012 «Дошкільна освіта» та 013 «Початкова освіта»
Освітньо-професійний ступінь *фаховий молодший бакалавр*

Запоріжжя - 2023

УДК 377.147.091.3:001.8]:373.2/.3(075.8)

M545

Укладачі:

Волошко Т.В., викладач психолого-педагогічних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
Тимошенко Ю.Ю., викладач української мови та літератури Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Заслухано та затверджено на засіданні циклової комісії соціальної роботи та психолого-педагогічних дисциплін, фізичного виховання ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ» протокол № 8 від 13.04.2023 р.

Методичні рекомендації з написання курсових робіт складено відповідно до нормативної бази ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ» щодо освітнього процесу (Положення про організацію освітнього процесу в ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ» пр. №1 від 30.08.2023 р.) та ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання.

Методичні рекомендації містять загальні положення, правила написання, оформлення та захисту курсових робіт відповідно до ступеня підготовки фахівців. Рекомендовано для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» та для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта освітньо-професійної програми «Початкова освіта».

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ РОБОТОЮ	9
ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ	12
СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ	15
ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	19
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ	23
ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	25
ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ	29
ДОДАТКИ	39
Додаток А <i>Орієнтовний календарний план виконання курсової роботи</i>	39
Додаток Б <i>Зразок оформлення рецензії на курсову роботу</i>	40
Додаток В <i>Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи</i>	41
Додаток Г <i>Зразок оформлення змісту курсової роботи</i>	42
Додаток Д <i>Зразок оформлення списку використаних джерел</i>	43
Додаток Ж <i>Мовні/мовленнєві стандарти-кліше</i>	44
Додаток З <i>Глосарій до курсової роботи</i>	46

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виконання курсових робіт є однією із важливих форм підготовки висококваліфікованих фахівців, яка забезпечує формування у здобувачів передвищої освіти творчого підходу до організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. Курсова робота за спеціальністю 012 Дошкільна освіта та 013 Початкова освіта – вид самостійної навчально-наукової роботи здобувачів передвищої освіти, виконання якої заплановано впродовж семестру з метою закріплення, поглиблення й систематизації знань, здобутих за період навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. У контексті виконання курсової роботи з фахових методик дошкільного та початкового навчання студент повинен:

- засвідчити достатній рівень опанування певною методичною проблемою в ході вивчення наукових джерел;
- висловити власну думку з приводу стану її розробки в теорії і практиці навчання у дошкільному закладі та в початковій школі;
- запропонувати власні пропозиції щодо удосконалення освітнього процесу у вигляді розробок занять, уроків та інших заходів або матеріалів для педагогів і дітей, батьків.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни щорічно затверджується цикловою комісією, має відповідати завданням навчальних дисциплін і бути тісно пов'язаною з практичними потребами конкретного фаху. Студентам надається право вільного вибору теми курсової роботи

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт розроблено відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту», «Положення про організацію освітнього процесу в Відокремленому структурному підрозділі «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ», освітньо-професійних програм підготовки здобувачів. Курсова робота на спеціальностях 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта виконується студентами четвертого курсу у VII-ому семестрі, носить пошуково-дослідницький та дослідницько-реферативний характер.

ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

- опрацювання фахової літератури;
- аналіз матеріалів педагогічного та психологічного практичного досвіду;
- накопичення теоретичного матеріалу, його опрацювання та аналіз;
- формулювання висновків проведеного дослідження та відповідних рекомендацій;
- поглиблення рівня і розширення обсягу професійно значущих знань, умінь і навичок;
- оволодіння сучасними методами пошуку, опрацювання і використання інформації.

Написання курсової роботи сприяє формуванню компетентностей:

012 Дошкільна освіта

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність діяти у відповідності з принципами академічної доброчесності.

Спеціальні компетентності:

• здатність до фізичного розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, формування життєво необхідних умінь та навичок, рухового досвіду та розвитку фізичних якостей;

• здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку основ здорового способу життя, здоров'язберезувальних навичок;

• здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним);

- здатність до розвитку психічно-емоційної сфери особистості дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку;

- здатність до формування елементарних логіко-математичних уявлень у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку;

- здатність до навчання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки;

- здатність до розвитку мовлення у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку та їхньої взаємодії з однолітками та дорослими;

- здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально - дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку;

- здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку елементарних уявлень про різні види мистецтва та засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності в різних видах мистецтва; здатність реалізовувати основні завдання художньо-естетичного напрямку та основ образотворчого мистецтва через предметно-перетворювальну, художньо-творчу діяльність; використовувати ефективні методи та прийоми розвитку емоційно-чуттєвого досвіду, формування зображувальних вмінь і навичок та творчих здібностей з пріоритетом розвитку почуттєвої сфери особистості та спрямованістю на формування мистецької творчої компетентності під час освітньої та самостійної художньої діяльності дітей дошкільного віку;

- здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів);

- здатність до виховання в дітей дошкільного (раннього і передшкільного) віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження протидії булінгу.

Результати навчання:

- встановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей;

- виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій;

- визначати концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку;

- знати нормативно-правові документи, законодавчі акти у сфері дошкільної освіти і використовувати їх у практичній діяльності;

- визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організувати їх відповідно до освітніх програм;

- аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку;

- інтерпретувати зміст і вимоги БКДО та варіативних програм дошкільної освіти, рекомендованих МОН України, обирати адекватні методики для їх забезпечення;

- вміти використовувати сучасні кваліметричні методики діагностування дітей дошкільного віку: обдарованих дітей, дітей, які розвиваються в нормі, дітей з особливими потребами; оцінювати особистісні досягнення кожної дитини; враховувати індивідуальні відмінності дітей.

013 Початкова освіта

Загальні компетентності:

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні компетентності:

- здатність до застосування системи психолого-педагогічних знань і умінь, що є базовими для реалізації змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти;
- здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних і цифрових технологій в освітньому процесі;
- здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі;
- здатність до організації та проведення педагогічної діагностики учня;
- здатність визначати мету та завдання освітнього процесу, коригувати його шляхом зіставлення проміжних результатів із запланованими;
- здатність до усвідомлення потреби в саморозвитку з метою набуття додаткових професійних компетентностей.

Результати навчання:

- використовувати фахову літературу та інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі початкової школи;
- дотримуватися нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі;
- здійснювати педагогічну діагностику молодшого школяра;
- розуміти сутність, принципи, зміст, методи, форми та організацію процесу навчання, виховання і розвитку молодших школярів;
- використовувати в освітньому процесі методики та систему теоретичних знань з освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти;
- взаємодіяти з колегами, профільними фахівцями та іншими учасниками освітнього процесу початкової школи;
- розуміти мету, систему цінностей і завдання професійної діяльності вчителя та усвідомлювати свою роль (місію) як педагога початкової освіти.

Отже, виконання курсової роботи вимагає від здобувача фахової передвищої освіти не тільки знань загальної і спеціальної літератури з теми дослідження, але й уміння аналізувати, рецензувати наукові досягнення в досліджуваній галузі науки, пов'язувати питання теорії з практикою, робити узагальнення, висновки й рекомендації. Під час написання курсової роботи здобувач фахової передвищої освіти набуває елементарних навичок дослідницької діяльності педагога закладу освіти, вчиться робити огляд літератури з теми, оволодіває уміннями цитувати й аналізувати ідеї вчених-педагогів, збирати і класифікувати зібраний фактичний матеріал.

КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ РОБОТОЮ

Керівництво курсовими роботами здійснюють викладачі, які мають досвід педагогічної та практичної роботи. Керівник, протягом семестру координує виконання робіт і звітує на засіданні циклової комісії про хід виконання курсових робіт здобувачами освіти.

Завдання керівника – сприяти формуванню наукового мислення, самостійності думок, творчих навичок, розвитку писемного мовлення здобувачів фахової передвищої освіти; навчити докладати і роз'яснювати зміст своєї роботи, обґрунтовувати положення, що висуваються, і аргументувати висновки.

Функції наукового керівника:

- надання допомоги у виборі досліджуваної проблеми і формулюванні теми курсової роботи;
- формулювання завдань на виконання курсової роботи;
- надання допомоги у визначенні календарних термінів виконання основних етапів роботи над темою (розробка календарного графіка з урахуванням критеріїв остаточного оцінювання роботи);
- надання допомоги у складанні плану і конкретизації змісту розділів курсової роботи;

- надання допомоги у формулюванні мети і завдань дослідження, здійснення контролю ходу виконання роботи, але не пропонує готових рішень;
- надання рекомендацій студентові щодо вибору й опрацювання актуальної для здійснюваного в межах курсової роботи наукової, педагогічної та спеціальної літератури;
- здійснення систематичного контролю процесу виконання курсової роботи та надання інформації кафедрі про стан виконання здобувачем вищої освіти завдань курсової роботи;
- перевірка остаточний варіант курсової роботи, рецензує і оцінює роботу.

Керівник пропонує здобувачам освіти **тематику курсових робіт** і подає на затвердження циклової комісії. Тематика курсових робіт має відповідати таких **вимогам:**

- Кожна запропонована тема повинна бути актуальною, тобто стосуватися важливої методичної проблеми, робота над якою сприятиме розширенню і поглибленню професійного світогляду здобувача освіти, вимагати самостійного мислення, розвивати інтелектуальні можливості.
- За характером та обсягом теми курсових робіт повинні бути доступними й посильними для здобувачів освіти, достатньою мірою забезпечені методичною, науковою літературою.
- Рекомендовані теми повинні бути органічно пов'язані з курсами, що їх вивчили здобувачі освіти, охоплювати найбільш важливі аспекти вивчення цих дисциплін.
- Тематика курсових робіт має відображати фахову цілеспрямованість здобувача освіти. Звідси, кожна тема передбачає поглиблене вивчення саме тих питань педагогічних дисциплін та методик їх навчання, які особливо потрібні майбутньому фахівцю в його практичній діяльності.

Студент обирає тему курсової роботи відповідно до переліку тем, розроблених і затверджених цикловою комісією, а також керуючись своїми науковими інтересами і вподобаннями. Студент має право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її дослідження.

Тематика курсових робіт повинна відповідати завданням вивчення навчальної дисципліни і підготовки фахівців з відповідного профілю, передбаченим державним освітнім стандартом: відповідати сучасному рівню розвитку певної галузі науки і досвіду педагогічної (виробничої) діяльності

Після обрання здобувачем освіти теми курсової роботи складається індивідуальний календарний план роботи (див. Додаток А). Згідно з індивідуальним календарним планом протягом навчального семестру відбуваються консультації. На консультаціях викладач знайомить здобувачів освіти як:

- скласти первинний план курсової роботи;
- підбирати літературу з обраної теми;
- опрацьовувати літературні джерела;
- користуватися виписками з джерел;
- цитувати й робити посилання на джерела;
- оформляти текст курсової роботи.

Після написання курсової роботи, вона підлягає перевірці та рецензуванню керівником.

Здійснюючи перевірку курсової роботи здобувача фахової передвищої освіти, викладач відзначає помилки, неточності і недоліки, вказує, в чому полягає їх сутність, звертає увагу (якщо це має місце в роботі) на недбалість у викладі або технічному оформленні тексту, на недостатньо чіткі формулювання, підкреслює наявні орфографічні помилки і стилістичні огріхи.

У тих випадках, коли в тексті курсової роботи виявлено суттєві помилки і недоліки, робота повертається на доопрацювання. При цьому слід конкретно й чітко сформулювати ті вимоги, які повинен виконати студент. Процес рецензування курсової роботи включає: визначення позитивних сторін роботи; виявлення і виправлення помилок, неточностей; складання рецензії з висновками про допуск роботи до захисту.

Не допускаються до захисту і повертаються для повторного написання курсові роботи, виконані не самостійно повністю або значною мірою, а також

ті, які містять значний обсяг тексту, механічного запозиченого з першоджерел, підручників та іншої літератури. Роботи, в яких виявлено істотні помилки, недоліки, що свідчить про поверховість висвітлення теми, а також роботи, що характеризуються низьким рівнем грамотності і недотриманням правил оформлення, теж повертаються на доопрацювання. Повторно виконана робота перевіряється викладачем тільки в тому випадку, якщо до неї додається варіант роботи, що не був зарахований. Викладач перевіряє, чи враховано при переробленні роботи його поради, висловлені раніше. Якщо поради не враховано, то робота знову повертається здобувачеві вищої освіти для доопрацювання.

ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна відповідати таким вимогам:

– текст курсової роботи викладається державною мовою і повинен містити титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності);

–бути виконаною на достатньому теоретичному рівні;

–зміст роботи повинен відповідати темі;

–виклад тексту роботи повинен відповідати плану і не повинен зводитися до набору непов'язаних між собою окремих положень, фактів;

–при написанні тексту треба звернути увагу на стиль викладу: не використовувати довгих, заплутаних речень, не користуватись надто часто вживаними, малоінформативними штампами; намагатися викладати думки просто і образно; абзаци не повинні складатися з одного речення;

–включати аналіз не лише теоретичного, але й емпірично матеріалу;

–усі використовувані в тексті таблиці, схеми, графіки, діаграми повинні обов'язково мати відповідні коментарі і мають бути проаналізовані (якщо такого аналізу немає, то наведені наочні засоби не тільки не зараховуються рецензентом в актив роботи, а й відносяться в пасив, через що оцінка знижується за невміння подати досліджуваний матеріал);

–ґрунтуватися на результатах самостійного дослідження, якщо цього вимагає тема;

–мати загальні висновки роботи;

–мати необхідний обсяг;

–бути оформленою за стандартом і виконаною в зазначені терміни.

При виборі теми курсової роботи студент повинен враховувати:

–її актуальність;

–пізнавальний інтерес до неї;

Робота над темою складається з трьох етапів: підготовчого, робочого і завершального.

На підготовчому етапі студент:

–визначає мету, завдання, структуру і методи дослідження;

–здійснює пошук теоретичної і емпіричної інформації (робота з каталогами, складання списку літератури, робота з книгою, виписки, тези, конспектування, ксерокопіювання важливого і цікавого матеріалу, розробка програми і інструментарію дослідження) і визначає її обсяг;

–ретельно систематизує відібраний матеріал, вивчає його і готує коротку історіографію проблеми дослідження;

–складає план курсової роботи.

На робочому етапі студент:

–пише чорновий варіант роботи і висловлює свою думку з визначених питань;

–працює над висновками з кожного параграфу і розділу;

–оформляє науково-довідковий апарат роботи (наскрізні посилання, список використаних джерел).

На завершальному етапі студент:

–виправляє роботу відповідно до зауважень, наукового керівника;

–пише остаточний варіант роботи із урахуванням вимог наукового оформлення;

–подає роботу керівникові на рецензію;

–здає курсову роботу на захист.

Процес роботи вибудовується відповідно до календарного плану:

–останній місяць семестру, який передує за навчальним планом курсовій роботі – вибір теми курсової роботи і її попереднє обговорення з керівником;

–перший місяць семестру – пошук, підбір, систематизація і аналіз матеріалів з теми курсової роботи, складання плану курсової роботи і обговорення його з керівником;

–другий місяць семестру – написання чернеткового варіанту курсової роботи;

–третій місяць семестру – написання остаточного варіанту курсової роботи;

–четвертий місяць семестру – представлення курсової роботи на рецензію керівникові та її захист.

Залежно від індивідуальних особливостей студента, рівня його теоретичної підготовки і загальної дослідницької культури, робота може бути виконана в коротші терміни

Академічна доброчесність

Відповідно до Кодексу академічної доброчесності Запорізького національного університету (пр. №2 від 30.10.2018 р.) з метою перевірки курсових робіт учасників освітнього процесу на наявність плагіату рекомендовано використовувати онлайн-сервіс для перевірки тексту на плагіат: StrikePlagiarism.com. Онлайн інструмент, створений для перевірки текстових документів на унікальність за допомогою автоматичного пошуку схожості між текстом і доступними ресурсами у внутрішній базі даних та мережі Інтернет.

Перевірку робіт щодо наявності плагіату здійснює спеціально призначена особа. Аналізуватиметься кожна робота в окремому випадку.

Відповідальність за перевірку робіт щодо наявності плагіату несе керівник і студент (автор курсового дослідження).

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота містить:

- титульний аркуш, оформлений згідно з вимогами і зразками;
- зміст (перелік складових розділів, підрозділів) (1 ст.);
- вступ (1,5-2 ст.);
- основну частину (теоретичний і методичний розділи; практичний (з елементами експерименту) розділ (15-20 ст.);
- висновки (1-2 ст.);
- список використаних джерел (1-2 ст.);
- додатки (за необхідності).

Титульний аркуш (див. Додаток В)

Титульний аркуш містить:

- назву Міністерства;
- найменування навчального закладу;
- назву циклової комісії;
- тему курсової роботи;
- прізвище, ім'я, по батькові автора; назву академічної групи; назву спеціальності;
- прізвище, ім'я, по батькові керівника, його посаду, науковий ступінь та вчене звання;
- місто і рік.

Зміст

Зміст роботи подається на другому аркуші курсової роботи.

У змісті зазначаються найменування та номери початкових сторінок усіх структурних частин курсової роботи, розділів, підрозділів і пунктів (див. Додаток Г).

Вступ

До вступу входять: обґрунтування актуальності обраної теми; формулювання об'єкта, предмета, мети, завдань дослідження.

Заголовок «ВСТУП» розміщують зверху по центру аркуша. Решта підрозділів (актуальність, дослідження, об'єкт, предмет, завдання дослідження) пишуться з абзацу жирним шрифтом (курсив).

Актуальність теми – обґрунтування актуальності теоретичної проблеми, яка досліджується.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію. Визначаючи об'єкт, треба знати відповідь на запитання: що розглядається?

Приклад: Об'єкт дослідження – організація навчальної діяльності та розвитку творчих здібностей молодших школярів.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта, це окремі аспекти об'єкта. Визначаючи предмет дослідження треба знайти відповідь на запитання: як розглядається об'єкт, які нові відношення, властивості, аспекти функції розкриває дане дослідження.

Приклад: Предмет дослідження – ігрова технологія як форма організації навчальної діяльності та розвитку здібностей молодших школярів.

Мета дослідження полягає у встановленні, виявленні фактів, формулюванні закономірностей, обґрунтуванні найбільш ефективних шляхів вирішення досліджуваної теми. При формуванні мети доцільно вживати ключові слова: «визначити», «дослідити», «виявити», «встановити», «обґрунтувати», «довести», «перевірити», «розробити» тощо.

Завдання конкретизують шлях досягнення мети і визначають черговість дій дослідника. Завдання формулюють тезами за допомогою інфінітивних конструкцій – «визначити», «виявити», «встановити», «обґрунтувати», «довести», «перевірити», «розробити», «дослідити», «вивчити».

Основна частина

Основна частина містить, зазвичай, два розділи – теоретичний і практичний. Вони поділяються на параграфи. Кожен розділ і параграф повинні закінчуватися висновками автора. Завдання розділів основної частини – переконливо довести та проілюструвати основну думку автора. Основна

частина курсової роботи повинна мати не описовий, а творчий, аналітичний характер. Важливо, щоб при написанні курсової роботи була висвітлена позиція автора, його міркування щодо питань, які розглядаються, пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу в ЗДО, школі тощо. Основну частину тексту складають аргументи – тобто твердження, які супроводжуються логічними доказами або фактичними ілюстраціями. Для того, щоб зробити тексти більш структурованими, варто дотримуватися таких правил:

- кожному основному аргументові присвячуємо мінімум 1 абзац;
- аргументи «проти» (погляди, протилежні до тих, яких дотримується автор) обов'язково повинні бути спростовані;
- кожен абзац повинен бути об'єднаний однією думкою і відзначається змістовною та стилістичною єдністю.

ПЕРШИЙ РОЗДІЛ розкриває сучасний стан розробленості досліджуваної проблеми. Важливу частину теоретичного розділу складає висвітлення понятійно-термінологічного апарату дослідження, розкриття основних наукових підходів до досліджуваного феномену. Доцільним є подання порівняння тлумачення того чи того терміну у фахових словниках (тлумачний, філософський, психологічний, педагогічний, соціологічний тощо). Ця частина роботи містить теоретико-методологічні положення за проблемою, стан розробленості цієї проблеми в сучасній психолого-педагогічній науці, аналіз різних підходів до визначеної проблеми в педагогічній науці, розкриття сутності та структури основного поняття роботи, аналіз передового педагогічного досвіду, творчості педагогів-новаторів за проблемою тощо. Важливою частиною першого розділу може стати аналіз розробки аналогічних проблем у теорії й практиці зарубіжної педагогіки.

ДРУГИЙ РОЗДІЛ курсової роботи орієнтовано на висвітлення практичних засад вирішення наукової проблеми. Доцільним є опис психолого-педагогічних методик, що дозволяють діагностувати досліджуване явище або процес. У практичному розділі курсової роботи має бути схарактеризовані шляхи, форми та методи реалізації тих чи інших теоретичних ідей у практичній площині.

Позитивною рисою курсової роботи визнається опора здобувача фахової передвищої освіти на власний досвід, отриманий під час педагогічної практики, у процесі самостійної педагогічної роботи.

Практична частина роботи містить у собі:

– спостереження студента під час педагогічної практики, стану розвитку тих чи тих сторін навчально-виховного процесу;

– пропозиції, програми розвитку й удосконалення відповідних якостей і здібностей майбутнього педагога (вихователя, вчителя), педагога-практика або дітей (дитячого та учнівського колективу);

– опис конкретних педагогічних методик, форм роботи, творчих завдань, які спрямовані на вирішення досліджуваної проблеми;

– опис методики проведення конкретного педагогічного заходу, системи виховної роботи, яку проводив здобувач за проблемою курсової роботи під час педагогічної практики.

Рекомендований обсяг – 15-20 сторінок друкованого тексту.

Висновки

Висновки – це судження, які логічно випливають з певного змісту первинних даних.

У висновках узагальнюються викладені в розділах теоретичні та практичні матеріали як результат розв’язання поставлених задач (завдань). Коротко формулюють результати, отримані у процесі роботи. Висновки повинні інформувати про досягнення мети дослідження і виконання конкретних поставлених завдань. Висновки повинні бути чіткими, виразними, віддзеркалювати реальні результати курсової роботи. Залежно від теми у висновках також формулюються рекомендації щодо вирішення досліджуваної проблеми. Висновки повинні давати відповіді на наступні запитання:

- Навіщо зроблене дане дослідження?
- Що зроблено?
- Чому отримані такі результати?

- Як можна пояснити той чи інший факт?
- До яких висновків прийшов автор?

Рекомендований обсяг – 2-3 сторінки друкованого тексту.

Список використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використання джерел. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка в алфавітному порядку авторів та назв праць.

У кінці роботи наводиться список дійсно використаних літературних джерел та інших матеріалів в кількості не менше 15 назв публікацій (для курсових робіт). Він складається у такій послідовності: спочатку наводяться державні та урядові документи, міжнародні угоди, потім за алфавітом перших літер прізвищ авторів або за назвами робіт зазначаються монографії, брошури, статистичні довідники, статті з журналів та газет.

Список використаних літературних джерел необхідно робити за усталеною формою.

Зразок оформлення списку використаних джерел та літератури наведено в додатку Д

Додатки

У додатках містяться конспекти занять, уроків, виховних заходів, рекомендації, поради, анкети, опитування, малюнки тощо. Додатки нумеруються, продовжуючи нумерацію після списку літератури, але їх обсяг не зазначається в обов'язковій кількості сторінок курсової роботи.

ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги

Текст курсової роботи потрібно друкувати на комп'ютері (шрифт Times New Roman текстового редактора Word, кегль 14, через інтервал 1,5), видрукувати на принтері з одного боку аркуша білого паперу формату А4.

Вписувати в текст курсової роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна, але тільки чорним кольором, а щільність вписаного тексту повинна відповідати щільності основного тексту.

Текст роботи необхідно друкувати з полями таких розмірів: праве — 10 мм, ліве — 25 мм, верхнє, нижнє — 20 мм. Абзацний відступ — 125 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка – чорного кольору і середньої жирності. Щільність тексту повинна бути однаковою.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин курсової роботи («**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**») друкують 14 жирним шрифтом великими літерами.

Назви розділів друкують великими літерами після слова “**РОЗДІЛ**” та його порядкового номера, з нового рядка і з великої літери, а заголовки підрозділів – малими літерами (крім першої великої) з абзацу жирним шрифтом. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацу.

Відстань між заголовком та текстом повинна становити 1 інтервал. Кожен розділ слід починати з нової сторінки. Підпункти продовжують виклад тексту і не починаються з нової сторінки.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Номер сторінки слід зазначати у правому верхньому куті без крапки.

Перша сторінка курсової роботи – титульний аркуш, не нумерується.

Такі структурні частини курсової роботи як «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» не мають порядкового номера. Не можна друкувати: «**1.ВСТУП**» або «**Розділ 2. ВИСНОВКИ**».

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ» арабськими цифрами без крапки («РОЗДІЛ 1»), а з нового рядка посередині – заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка – «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку – заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. Наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку знаходиться заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. За такими ж правилами у межах кожного пункту нумерують **підпункти**.

Ілюстрації

Ілюстрації (фотографії, рисунки, схеми, графіки, карти) необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де є перше посилання або на наступній сторінці. Кожна ілюстрація повинна відповідати тексту, а текст — ілюстрації.

Назви ілюстрацій розмішують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.» Подається під ілюстрацією;
- порядковий номер ілюстрації, який повинен складатися з номера розділу порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу);
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст зі стислою характеристикою зображеного;

•експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис і супроводжують текстом. Експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

У тексті, фрагмент якого слід проілюструвати, розміщують відповідний поклик:

- у вигляді виразу в круглих дужках: (Рис. 2.1) або (Див. Рис. 2.1)
- зворот типу: “... як це видно з Рис. 2.1” або “... як це показано на Рис. 2.1”, “Рисунок дає змогу зробити висновок, що...”

Загальні правила цитування та поклики на використані джерела

Курсову роботу виконують, ґрунтовно вивчивши різноманітні джерела: нормативно-програмні документи (навчальні плани і програми), навчально-методичні (підручники, навчальні та методичні посібники) і наукові праці (монографії, статті, автореферати дисертацій, матеріали наукових семінарів та конференцій тощо), а також за результатами здійснення пошукової роботи. На основі опрацьованих джерел укладають бібліографічний покажчик видань.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, то в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, яке використовують.

Посилання в тексті курсової на джерела потрібно вказувати у квадратних дужках – [17, с. 2]. Перша цифра – порядковий номер джерела у загальному списку, друга – номер цитованої сторінки.

Приклад:

Цитата в тексті: —... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, не можна ігнорувати найбільші джерела передачі інформації» [6, с. 29].

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Дороніна М.С. *Культура спілкування ділових людей: навч. посібник. Київ : —КМ Academia, 1998. 192 с.*

Посилання на ілюстрації зазначають порядковим номером, наприклад: «... Рис. 2.1 ... думка підтверджується результатами дослідження».

Посилання на формули – порядковий номер формули в дужках, наприклад «...у формулі (2.1)». На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, а слово «Таблиця» пишуть скорочено, наприклад: «...в Табл. 2.1».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: (див. Табл. 1.3).

Для підтвердження власних аргументів, для аналізу того чи іншого друкованого твору можна наводити цитати.

Додатки

Додаток повинен починатися з нової сторінки, мати заголовок, надрукований угорі малими літерами (перша літера велика) симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком жирним шрифтом друкується слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає його.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, крім літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, **Додаток А, Додаток Б** тощо

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершений варіант написаної та відповідно оформленої курсової роботи керівник отримує не пізніше ніж за 10 днів до дня захисту.

Керівник визначає ступінь готовності роботи, її відповідність вимогам і рекомендує (не рекомендує) допустити до захисту. Роботу, що потребує незначного доопрацювання, повертають здобувачеві освіти терміном на один тиждень.

Робота не допускається до захисту і не зараховується, якщо виявлено плагіат чи фальсифікацію результатів дослідження.

У випадку невиконання чи несвоєчасного подання курсової роботи студент не допускається до захисту.

Здобувач освіти, який не з'явився на захист курсової роботи або отримав незадовільну оцінку на захисті, ліквідує академічну заборгованість у визначеному порядку.

Захист курсової роботи проходить відкрито за участю керівника курсової роботи, голови циклової комісії, запрошених стекхолдерів; може проводитися на заняттях фахових дисциплін, на базах практики, перед здобувачами освіти інших груп.

Керівники курсових робіт аргументовано висловлюють пропозицію щодо оцінки курсової за умови успішного її захисту здобувачем освіти.

Захист курсової роботи:

1. Виступ студента (5-7 хвилин):

- обґрунтування теми, її актуальності;
- коротке повідомлення про зміст роботи;
- висновки студента.

2. Відповіді здобувача освіти на запитання, зауваження керівника.

3. Виступ керівника.

4. Оцінка курсової роботи.

Під час захисту роботи здобувач освіти може використовувати заздалегідь підготовлені мультимедійні презентації, які зазвичай не повинні перевищувати **15 слайдів**. Тло слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації без надмірної анімації – світле з невеликою кількістю декоративних елементів. Ефекти анімації мають допомагати сприйманню інформацію, а не відволікати увагу слухачів від змісту презентації. Бажано не використовувати складних шрифтів, їх розмір має бути не менший ніж 20-22 pt.

В одному слайді доцільно вміщувати не більше ніж 12-15 рядків тексту.

Презентація виступу у слайдах:

- короткий вступ (назва, автор дослідження) (1-2 слайди);
- мета та завдання дослідження (1 слайд);
- методи та методика дослідження (1 слайд);
- опис ходу та результатів дослідження (8-10 слайдів);

- висновки (1-2 слайди).

Демонструвати слайди варто не поспішаючи, зважаючи на увагу слухачів.

КРИТЕРІЇ ТА НОРМИ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінка за курсову роботу ставиться на титульному аркуші та засвідчується підписом керівника. Оцінка за курсову роботу вноситься до екзаменаційної відомості та в індивідуальний навчальний план студента. Негативна оцінка до індивідуального навчального плану студента не вноситься. Курсові роботи і отримані за них оцінки зазначаються в додатку до диплома.

Невчасне виконання курсової роботи вважається академічною заборгованістю і ліквідується у встановленому порядку. Студенти, які не отримали позитивної оцінки за курсову роботу, до сесії не допускаються. Курсова робота з дисципліни навчального плану, оцінена незадовільно, переробляється і повертається на перевірку тому ж викладачеві.

Підсумки виконання курсових робіт аналізуються на засіданнях циклової комісії.

Критеріями оцінки курсової роботи є:

1. Уміння визначити проблему та обґрунтувати її актуальність.
2. Рівень опрацювання теми, її розкриття.
3. Повнота аналізу літературних джерел.
4. Відповідність висновків меті дослідження, коректність висновків.
5. Творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу.
6. Мовна довершеність праці, відповідність науковому стилю мовлення; коректність цитувань; правильне оформлення бібліографії.
7. Акуратність оформлення курсової роботи.
8. Доповідь на захисті – культура мовлення доповідача; переконливість аргументів.
9. Використання під час захисту засобів унаочнення.
10. Уміння автора праці відповідати на запитання.

Примітка. У разі потреби можуть бути враховані додаткові показники: виступ на студентській науковій конференції на тему курсової роботи, наявність публікацій в студентському науковому збірнику на методичну тему (до 10 балів).

Розподіл балів при оцінюванні курсової роботи

№з/п	Критерії оцінювання курсової роботи	Кількість балів
1	Зміст курсової роботи (відповідність змісту темі роботи, повнота розкриття теми)	40
2	Творчий підхід і самостійність при написанні роботи, її практична значущість (наявність елементів творчого пошуку, виклад і обґрунтування власної думки, формулювання пропозицій щодо практичного використання матеріалів проведеного дослідження).	15
3	Опрацювання джерел (відповідність підібраних джерел темі роботи, їхня кількість (достатня/недостатня), уміння робити покликання, правильність і повнота бібліографічного опису.	15
4	Оформлення роботи (стиль написання, якість і акуратність оформлення, відповідність вимогам).	10
5	Дотримання термінів подання курсової роботи науковому керівнику на перевірку.	5
6	Презентація результатів дослідження у межах захисту курсової роботи.	10
	Загальна кількість балів	100

З урахуванням шкали ECTS кредитно-модульної системи навчання курсова робота оцінюється таким чином:

Оцінку «**відмінно**» (А, 90 – 100 балів) отримує здобувач фахової передвищої освіти, робота якого виконана самостійно, оформлена відповідно до вимог; зміст курсової роботи в повному обсязі відповідає темі та визначеній меті; у роботі містяться елементи наукового пошуку в теоретичному аспекті на основі опрацювання достатньої кількості наукової літератури; практичний результат обраної теми свідчить про вміння студента систематизувати зібраний матеріал, робити висновки про позитивні й негативні моменти; викладено

власні міркування щодо теми дослідження; здобувач освіти вільно володіє спеціальними термінами; виклад тексту курсової роботи відповідає вимогам наукового стилю.

Оцінку **«добре»** (B, 85 – 89 балів) отримує здобувач фахової передвищої освіти, робота якого оформлена відповідно до вимог; зміст курсової роботи в повному обсязі відповідає темі та науковому апарату, але є незначні недоліки методичного або стилістичного характеру; недостатньо представлено наукові підходи до вирішення проблеми дослідження; список використаних джерел не містить новітніх досліджень щодо проблеми курсової роботи.

Оцінка **«добре»** (C, 75 – 84 бал) виставляється, якщо курсова робота загалом відповідає встановленим вимогам, зміст роботи відповідає темі, науковому апарату, але недостатньо представлено аналіз понятійно-термінологічної бази, фрагментарно подано теоретичні засади дослідження; практична частина роботи обмежена констатацією тих чи тих форм і методів діяльності учнів, педагогів; висновки відповідають змісту структурних частин роботи; текст курсової роботи оформлено згідно з вимогами.

Оцінку **«задовільно»** (D, 70 – 74 бали) отримує здобувач фахової передвищої освіти, курсова робота якого розкриває теоретичні питання недостатньо повно, містить мало посилань на наукові дослідження, аналіз зроблено поверхово; практична частина роботи не містить конкретних пропозицій щодо вдосконалення освітнього процесу в освітніх закладах; висновки аргументовано недостатньо переконливо; висновки не повною мірою відповідають змісту роботи; текст роботи оформлено з порушенням установлених вимог.

Оцінка **«задовільно»** (E, 60 – 69 бали) виставляється, якщо тема курсової роботи розкрита частково, елементи наукового апарату та зміст роботи не узгоджені між собою; є порушення логічної послідовності; робота містить значні запозичення текстуального характеру без відповідних посилань; кількість опрацьованих джерел є недостатньою, не використовувалися новітні

наукові джерела; курсова робота оформлена з порушеннями вимог; робота подана невчасно.

Оцінку «незадовільно» (FX, F) виставляють здобувачеві вищої освіти, якщо не розкрита тема курсової роботи; робота виконана не самостійно, має описовий характер, оформлена без урахування встановлених вимог; матеріал викладено без логічної послідовності, фрагментарно; зміст не відповідає темі курсової роботи, не визначено основні параметри наукового апарату; посилання на літературні джерела оформлені з грубими порушеннями.

Орієнтовна тематика курсових робіт

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

1. Педагогічні умови виховання дитини раннього віку в сім'ї.
2. Психолого - педагогічні умови організації навчання дітей раннього віку.
3. Педагогічне керівництво іграми дітей третього року життя.
4. Педагогічні умови організації життєдіяльності дітей в період адаптації до дитячого садка.
5. Формування культурно-гігієнічних навичок у дітей дошкільного віку.
6. Виховання сенсорної культури дітей дошкільного віку.
7. Індивідуально – диференційоване навчання дітей дошкільного віку.
8. Розумове виховання дітей дошкільного віку в творчій грі.
9. Використання казки в педагогічному процесі.
10. Виховання культури поведінки у дітей старшого дошкільного віку.
11. Виховання гуманних почуттів у дітей дошкільного віку.
12. Виховання патріотичних почуттів у дітей дошкільного віку.
13. Диференційований підхід до хлопчиків і дівчаток у процесі виховання в ЗДО
14. Українська народна казка як засіб громадянського виховання дошкільників.
15. Виховання взаємодопомоги у дітей старшого дошкільного віку.
16. Формування уявлень про професії у дітей дошкільного віку.
17. Організація трудового виховання дітей дошкільного віку в ЗДО.
18. Виховання позитивного ставлення до школи у дітей дошкільного віку.
19. Взаємодія ЗДО з батьками у вихованні дошкільників на традиціях українського народу.
20. Співробітництво дитячого садка і сім'ї у вихованні морально-вольових якостей дітей дошкільного віку.
21. Народна іграшка як засіб виховання.
22. Театралізовані ігри як засіб художнього розвитку дітей.
23. Роль будівельно – конструктивних ігор в процесі ознайомлення дітей з навколишнім.
24. Роль гри у формуванні особистості дітей дошкільного віку.
25. Гендерне виховання дошкільників у процесі сюжетно-рольових ігор
26. Вплив народних ігор на процес соціалізації дітей дошкільного віку.
27. Психолого-педагогічні засади розвиваючого навчання дітей дошкільного віку.
28. Особливості організації ігрової діяльності в різновіковій групі.
29. Особливості впливу батька і матері на формування особистості.
30. Іграшка як засіб світосприймання дошкільника.
31. Виховання культури спілкування дітей у грі.
32. Організація предметно-розвивального середовища в ЗДО.
33. Економічне виховання дітей дошкільного віку.
34. Етична бесіда як метод морального виховання дошкільника.
35. Використання педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського у моральному вихованні дітей дошкільного віку.
36. Виховання у дошкільників інтересу до соціальної дійсності.
37. Формування у дітей дошкільного віку уявлень про рід і родовід.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни ПСИХОЛОГІЯ (загальна, дитяча, педагогічна)

1. Гра як провідний вид діяльності дошкільника та її вплив на психічний розвиток дитини.

2. Особливості розвитку творчої уяви у дітей дошкільного віку.
3. Особливості розвитку пам'яті дітей раннього та дошкільного віку.
4. Особливості розвитку творчого мислення у дошкільника.
5. Психологічна підготовка дітей дошкільного віку до навчання у школі.
6. Розвиток особистості дитини дошкільного віку.
7. Динаміка та особливості розвитку мотиваційної сфери дошкільників.
8. Гендерна ідентифікація і проблеми статевого розвитку дітей дошкільного віку.
9. Психологічні особливості обдарованих дітей дошкільного віку та врахування цих особливостей в освітньому процесі.
10. Психологічна характеристика темпераментів дітей та їх врахування в освітньому процесі.
11. Розвиток емоційно – вольової сфери дітей дошкільного віку.
12. Організація освітнього процесу з урахуванням індивідуально – психологічних особливостей характеру дошкільників.
13. Проблема врахування складних емоційних комплексів у дітей дошкільного віку в освітньому процесі.
14. Вплив стилю сімейного виховання на розвиток вольових якостей дошкільнят.
15. Вплив сучасних мультфільмів на психіку дитини дошкільного віку.
16. Особливості прояву самооцінки у дітей старшого дошкільного віку.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА

1. Методика розвитку мовлення дітей раннього віку.
2. Методика виховання звукової культури мови засобами фольклору.
3. Методика навчання відгадування загадок і формування мови-доведення у старших дошкільників.
4. Методика навчання дітей переказу на основі використання методу моделювання (середня група).
5. Методика навчання складання описових розповідей.
6. Сучасні технології навчання творчого розповідання.
7. Використання технологій розвитку творчої уяви в навчанні дітей придумування казок.
8. Методика розвитку діалогічного мовлення дошкільників.
9. Методика формування граматичної правильності мовлення дітей дошкільного віку.
10. Використання моделей в роботі з розвитку монологічного мовлення дітей дошкільного віку.
11. Сучасні технології навчання грамоти дітей дошкільного віку.
12. Весела книжка у вихованні почуття гумору у дітей дошкільного віку.
13. Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку (вікова група за вибором студента).
14. Організація роботи з ознайомлення дошкільників з творами національного народного мистецтва України і збагачення їх лексики.
15. Розвиток пояснювального мовлення старших дошкільників на основі навчання їх зображувальної діяльності.
16. Використання дидактичних ігор в роботі з розвитку мовлення дітей.
17. Розвиток словника дітей в процесі формування понять „Рід“, „Родина“, „Сім'я“, „Родинне дерево“.
18. Спільна робота сім'ї і закладу дошкільної освіти з розвитку художньо-мовленнєвої діяльності дитини.
19. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності в закладі дошкільної освіти.
20. Сучасні підходи до використання художнього слова в розвитку дитячого мовлення.

21. Використання ІКТ у вихованні у дітей звукової культури мовлення.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни МЕТОДИКА ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Зображувальна діяльність поза заняттями.
2. Художнє слово в зображувальній діяльності дітей дошкільного віку.
3. Гра в зображувальній діяльності дітей дошкільного віку.
4. Використання народного мистецтва Запорізької області в процесі навчання зображувальної діяльності.
5. Образотворче мистецтво в дитячому садку.
6. Писанка і діти.
7. Українська народна іграшка в дитячому садку.
8. Петриківський розпис в зображувальній діяльності дітей дошкільного віку.
9. Опішнянська кераміка в зображувальній діяльності дітей дошкільного віку.
10. Косівська кераміка в зображувальній діяльності дітей дошкільного віку.
11. Витинанка в дитячому садку.
12. Вишивка в дитячому садку.
13. Конструювання з льоду, снігу та піску в дитячому садку.
14. Образотворча діяльність дітей дошкільного віку влітку.
15. Дидактичні ігри в зображувальній діяльності дітей дошкільного віку.
16. Використання музики в процесі навчання зображувальної діяльності дітей дошкільного віку.
17. Малювання з натури в дитячому садку.
18. Конструювання з паперу, інших матеріалів в дитячому садку.
19. Нетрадиційне малювання в дитячому садку.
20. Декоративне ліплення в дитячому садку.
21. Сюжетне малювання в дитячому садку.
22. Декоративна аплікація в дитячому садку.
23. Розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку в процесі навчання малюванню.
24. Навчання малюванню натюрмортів дітей старшого дошкільного віку.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ

1. Активізація розумової діяльності дітей дошкільного віку на заняттях з формування елементарних математичних уявлень.
2. Ознайомлення старших дошкільників з елементами народної математики.
3. Методика навчання лічби і ознайомлення дітей дошкільного віку з цифрами.
4. Формування уявлень про час і часові відношення у дітей старшого дошкільного віку.
5. Взаємозв'язок гри і навчання у формуванні математичних знань у дітей дошкільного віку.
6. Індивідуально-диференційований підхід у навчанні дітей дошкільного віку елементарної математики.
7. Усна народна творчість як засіб формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.
8. Навчання дітей дошкільного віку елементам математики за альтернативними програмами.
9. Формування просторових орієнтувань у дітей старшого дошкільного віку.
10. Ознайомлення дітей дошкільного віку з геометричними фігурами як еталоном форми предметів.
11. Формування уявлень про величину у дітей старшого дошкільного віку.

12. Сучасний підхід до навчання дітей дошкільного віку елементам математики.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРИРОДОЮ

1. Дидактична гра як засіб формування реалістичних знань про природу у дітей дошкільного віку.
2. Формування у старших дошкільників знань про природу Космосу в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.
3. Розвиток пізнавального інтересу дошкільників в процесі праці в природі.
4. Розвиток пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку засобами пошуково-дослідницької діяльності в природі.
5. Народний фольклор як засіб формування у дошкільників позитивного відношення до природи.
6. Використання різних форм організації роботи по ознайомленню з рідною природою в процесі формування еколого-природничої компетенції дошкільників.
7. Використання научного матеріалу як засіб формування у дітей дошкільного віку знань про природу.
8. Формування у дітей дошкільного віку природничих знань в процесі використання засобів фіксації знань.
9. Використання дитячої художньої літератури природничого змісту в процесі формування екологічної культури дошкільників.
10. Формування у дітей дошкільного віку природничих знань в процесі ознайомлення з рослинним світом.
11. Ігрова діяльність як засіб екологічного виховання дошкільників.
12. Екологічні проекти у формуванні основ екологічної свідомості дітей дошкільного віку під час ознайомлення з природою.
13. Використання новітніх педагогічних технологій у освітньому процесі ЗДО з питань ознайомлення дошкільників з природою.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1. Інноваційні оздоровчі технології з фізичного виховання у роботі з дітьми дошкільного віку.
2. Українські народні рухливі ігри – дійовий засіб фізичного виховання дітей дошкільного віку.
3. Виховання патріотичних почуттів у різних формах фізкультурно – оздоровчої роботи у закладі дошкільної освіти.
4. Сучасні підходи до навчання дітей дошкільного віку основним рухам з використанням нестандартного обладнання.
5. Сучасні підходи та педагогічна спрямованість активного відпочинку дітей дошкільного віку в закладі дошкільної освіти.
6. Роль сім'ї у фізичному вихованні дітей дошкільного віку.
7. Організація роботи з фізичного виховання дітей раннього віку у закладі дошкільної освіти.
8. Використання методичних новацій у проведенні фізкультурно - оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку (М.Єфіменко).

Орієнтовна тематика курсових робіт

Спеціальність 013 Початкова освіта

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни ПЕДАГОГІКА

1. Використання технології портфоліо в початковій школі.
2. Використання формувального оцінювання в початковій школі.
3. Інтегроване навчання молодших школярів в умовах Нової української школи
4. Інтелект-карти як засіб інтенсифікації навчального процесу у початковій школі.
5. Нетрадиційні форми організації виховного процесу в сучасній початковій школі.
6. Особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи із застосуванням технологій дистанційного навчання.
7. Розвиток творчих здібностей учнів початкової школи засобами Lego-конструювання.
8. Роль педагогіки партнерства у формуванні соціальної компетентності у здобувачів початкової освіти.
9. Сучасні технології навчання як ефективний засіб розвитку творчих здібностей учнів початкових класів.
10. Формування самостійності учнів молодшого шкільного віку.
11. Форми вербального оцінювання в початковій школі.
12. Формування контрольної-оцінювальної діяльності молодших школярів у процесі становлення навчальної діяльності.
13. Формування креативного мислення молодших школярів засобами дидактичної гри у процесі навчання.
14. Формування національної самосвідомості школярів в освітньому середовищі нової початкової школи.
15. Формування підприємливості та фінансової грамотності молодших школярів
16. Формування самоконтролю учнів початкової школи.
17. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності молодших школярів.
18. Творчий внесок В. Сухомлинського у розробку найважливіших проблем дидактики.
19. Принципи початкової освіти у педагогічному досвіді Ш. Амонашвілі.
20. Зміст Державного стандарту початкової освіти як основа розвитку особистості учня початкової школи.
21. Система принципів навчання та їхня реалізація на уроках в початковій школі.
22. Організація взаємодії педагога та учнів в освітньому процесі.
23. Специфіка використання словесних методів навчання в освітньому процесі початкової школи.
24. Специфіка використання наочних методів навчання у НУШ.
25. Специфіка використання практичних методів навчання у НУШ.
26. Специфіка використання проблемно-пошукових методів навчання у початковій школі.
27. Інноваційні методи навчання у контексті реалізації концепції «Нова українська школа».
28. Інноваційні форми організації освітнього процесу у НУШ.
29. Організація самостійної роботи учнів початкової школи.

30. Види домашніх завдань та способи їхньої перевірки.
31. Шляхи підвищення ефективності уроку в Новій українській школі.
32. Оптимізація типів і структури уроків у сучасній початковій школі.
33. Інтегровані уроки як засіб формування системних знань учнів.
34. Педагогічні вимоги до організації та проведення проблемних уроків у початковій школі.
35. Самоаналіз сучасного уроку як засіб підвищення ефективності професійної діяльності вчителя початкової школи.
36. Дидактичні вимоги до перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок учнів початкової школи.
37. Особливості педагогічного оцінювання в Новій українській школі.
38. Особливості навчання першокласників згідно концепції «Нова українська школа».
39. Дидактичний аналіз труднощів учнів початкової школи у навчальній діяльності.
40. Інтеграція в НУШ: тематичний та діяльнісний підходи.
41. Реалізація диференційованого підходу в сучасній початковій школі.
42. Компетентнісно-орієнтований підхід до навчання в початковій освіті.
43. Особливості інклюзивного навчання в НУШ.
44. Булінг як соціально-педагогічна проблема в освітньому середовищі початкової школи.
45. Шляхи оптимізації та інтенсифікації сучасного уроку в початковій школі.
46. Педагогічний менеджмент як важлива складова ефективної організації освітнього процесу в початковій школі.
47. Використання інноваційних технологій на уроках у початковій школі.
48. Шляхи формування мотивації учнів молодшого шкільного віку.
49. Особливості організації освітнього процесу для першокласників.
50. Професіограма педагога початкових класів у світлі вимог НУШ.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни ПСИХОЛОГІЇ

1. Становлення дитячої особистості у молодшому шкільному віці.
2. Психологічні умови становлення адекватної самооцінки.
3. Особливості розвитку пам'яті в дітей молодшого шкільного віку.
4. Довільне та мимовільне запам'ятовування в молодших школярів.
5. Особливості розвитку моральних почуттів у молодших школярів.
6. Види уваги та їх динаміка в молодших школярів.
7. Індивідуальні особливості пам'яті та специфіка їх прояву в молодшому шкільному віці.
9. Роль уяви в навчальній діяльності молодших школярів.
10. Розвиток волі в молодшому шкільному віці
11. Темперамент і особливості його прояву в молодшому шкільному віці.
12. Основні властивості уваги та їх прояв у дітей молодшого шкільного віку.
13. Роль фантазії в навчальній діяльності молодших школярів.
14. Особливості емоційних станів молодших школярів.
15. Розвиток мови і мовлення в дітей молодшого шкільного віку.
16. Психологічні умови розвитку творчих здібностей у молодших школярів.
17. Особливості поведінки хлопчиків (дівчаток) молодшого шкільного віку.
18. Соціальна ситуація розвитку в дітей молодшого шкільного віку.

19. Інтелектуальна готовність дитини до навчання в школі.
20. Особистісна готовність дитини до навчання в школі.
21. Соціально-психологічна готовність дитини до навчання в школі.
22. Вольова готовність дитини до навчання в школі.
23. Проблема врахування сензитивних періодів у навчальному процесі учнів
24. молодшого шкільного віку.
25. Особливості мислення в учнів молодшого шкільного віку.
26. Невротичні стани дітей молодшого шкільного віку.
27. Феномен егоцентризму в молодшому шкільному віці.
28. Конфліктні ситуації у взаєминах дітей молодшого шкільного віку.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни

МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

1. Розвиток пізнавальної активності першокласників у період навчання грамоти.
2. Диференційований підхід у навчанні першокласників читання.
3. Використання народних традицій на уроках української мови.
4. Сюжетно-рольові ігри як засіб розвитку діалогічного мовлення молодших школярів.
5. Шляхи попередження та подолання мовних помилок в усному та писемному мовленні молодших школярів.
6. Шляхи підвищення мотивації до вивчення української мови в молодших школярів.
7. Методичні основи ознайомлення учнів початкових класів із складним реченням.
8. Методика роботи з медіа продуктами на уроках української мови.
9. Педагогічні умови навчання мови й мовлення молодших школярів в умовах змішаного навчання.
10. Розвиток інформаційної культури молодших школярів на уроках словесності.
11. Розвиток ключової комунікативної компетентності молодших школярів на уроках української мови засобом театралізації.
12. Розвиток образного мислення молодших школярів засобом інтегрованого навчання.
13. Творчі проекти як засіб розвитку зв'язного мовлення молодших школярів.
14. YouTube як засіб розвитку усного мовлення молодших школярів.
15. Створення відеоблогу на уроках української мови як засіб формування ключової комунікативної компетентності молодших школярів.
16. Онлайн сервіс Kahoot як інноваційний метод активізації навчання, повторення та перевірки знань на уроках української мови.
17. Сучасний урок української мови в умовах компетентісного навчання.
18. Формування ключових компетентностей учнів на уроках української мови засобами медіа технологій.
19. Мобільні технології як засіб комунікативного розвитку молодшого школяра на уроках української мови.
20. Гейміфікація як засіб навчання мови й мовлення молодших школярів.
21. Настільні ігри в навчальному процесі як засіб формування креативності дітей на уроках української мови.

Теми курсових робіт з навчальної дисципліни

ОСНОВИ ПОЧАТКОВОГО КУРСУ МАТЕМАТИКИ З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

1. Сучасні вимоги до уроків математики молодших школярів.
2. Реалізація компетентнісного підходу на уроках математики в початковій школі.
3. Реалізація інтеграційного підходу на уроках математики в початковій школі.
4. Реалізація принципів діяльнісного підходу на уроках математики молодших школярів.
5. Педагогічні технології навчання математики в початковій школі в умовах реалізації концепції НУШ.
6. Формування інтелектуальної культури молодших школярів за методикою розвивального навчання.
7. Інформаційні технології в початковій математичній освіті молодших школярів.
8. Формування пізнавальної активності молодших школярів шляхом реалізації проблемного навчання математики.
9. Застосування технології проєктного навчання на уроках математики в початковій школі.
10. Застосування технології дистанційного навчання на уроках математики учнів початкових класів.
11. Організація колективної та групової діяльності учнів на уроках математики в Новій українській школі.
12. Сучасний урок математики в початковій школі.
13. Розвиток логічного мислення на уроках математики в початковій школі.
14. Розвиток математичного мовлення на уроках математики в початковій школі.
15. Формування математичних понять молодших школярів.
16. Формування поняття про десяток як складену лічильну одиницю.
17. Формування поняття числа як кількісної характеристики класу скінчених еквівалентних множин на уроках математики в початковій школі.
18. Формування поняття про конкретний зміст арифметичних дій множення та ділення на уроках математики молодших школярів.
19. Наочність і її використання в процесі навчання математики в початковій школі.
20. Методика формування поняття про обернену задачу в початковій школі.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

1. Використання інноваційних освітніх технологій при вивченні природничої освітньої галузі, як засіб розвитку творчої активності молодших школярів.
2. Інтерактивні технології вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі.
3. Екологічне виховання в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».
4. Формування пізнавального інтересу до вивчення природничої освітньої галузі.
5. Екскурсія, як одна із форм організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів з вивчення природничої освітньої галузі.
6. Застосування практичних методів навчання на уроках «Я досліджую світ».
7. Позакласна робота учнів з інтегрованому курсі «Я досліджую світ».
8. Екологічне виховання молодших школярів засобами української художньої літератури.
9. Використання елементів народознавства в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

10. Краєзнавчий підхід до екологічного виховання молодших школярів.
11. Позаурочна робота як один із важливих напрямів розвитку спостережливості та самостійності учнів початкових класів.
12. Шкільний куточок природи, як база для проведення спостережень та дослідів з учнями початкових класів.
13. Урок – провідна форма організації навчальної діяльності інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
14. Методи навчання громадянської та історичної освітніх галузей.
15. Можливості запровадження інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні соціальної та здоров'язберезувальної освітніх галузей.
16. Інтерактивні технології навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
17. Формування навичок логічного мислення молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
18. Використання інтегрованих уроків при вивченні курсу «Я досліджую світ».
19. Організація ігрової діяльності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».
20. Дидактична гра, як засіб активізації навчальної діяльності молодших школярів при вивченні курсу «Я досліджую світ».
21. Виховання емоційно-ціннісного ставлення до природи у дітей молодшого шкільного віку.
22. Розвиток творчої діяльності молодших школярів під час вивчення природничої освітньої галузі.
23. Формування екологічного світогляду учнів початкових класів.
24. Формування моральних якостей молодшого школяра засобами природи.

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни З МЕТОДИКИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

1. Види та жанри образотворчого мистецтва, його засоби виразності.
2. Особливості сприймання та оцінювання дійсності та творів мистецтва молодшими школярами.
3. Формування мистецьких смаків на уроці ОТМ засобами малюнків.
4. Навчання дітей основам кольорознавства, формування у них вмінь та технічних навичок роботи з кольором.
5. Формування в дітей навичок формотворення, конструктивних умінь образотворчої роботи.
6. Розвиток в учнів умінь сприймати та використовувати виразальні та образоестетичні можливості за допомогою мистецтва.
7. Формування у молодших школярів аналізу та самоаналізу результатів образотворчої діяльності.
8. Художній образ як основа композиційної діяльності молодших школярів.
9. Основні завдання ознайомлення дітей з творами образотворчого мистецтва сприймання оцінювання.
10. Використання на уроках та позаурочній роботі знань народних традицій, обрядів та символіки.

Тематика курсових робіт навчальної дисципліни ДИЗАЙН ТА ТЕХНОЛОГІЇ

1. Особливості уроків трудового навчання в початковій школі.
2. Роль екскурсії в культурному вихованні молодших школярів на уроках
3. праці.
4. Виховання любові до праці на уроках трудового навчання в початковій
5. школі.
6. Загальнокультурне виховання молодших школярів в позаурочний час.
7. Організація і методика формування в учнів самостійності і навичок
8. самоконтролю на уроках трудового навчання.
9. Формування естетичної грамотності на уроках трудового навчання.
10. Загальнокультурне виховання на уроках трудового навчання.
11. Методика роботи з пластиліном на уроках трудового навчання

**Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ГАЛУЗІ**

1. Методика проведення фізкультурно-оздоровчих заходів в режимі навчального дня молодшого школяра
2. Характеристика засобів фізичного виховання і їх особливостей для молодших школярів
3. Методика проведення фізкультурних хвилинок для молодших школярів
4. Методика проведення уроків фізкультури у початковій школі
5. Раціональна організація здоров'язбережувального уроку в початковій школі
6. Урок – основна форма організації занять з фізичної культури в початковій школі
7. Формування в учнів молодшого шкільного віку стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом
8. Змістові розділи навчального предмета «Фізична культура» у початковій школі
9. Планування та облік програмного матеріалу з фізичної культури у початковій школі
10. Система підвищення рівня фізичного здоров'я учнів молодшого шкільного віку

ДОДАТКИ

Додаток А

Орієнтовний календарний план виконання курсової роботи

Тема: _____

Календарний план виконання роботи:

№	Назва етапу курсової роботи	Термін виконання	Примітка
1.	Вибір теми. З'ясування стану вивчення проблеми в літературі. Складання бібліографії.		
2.	Складання плану (змісту) курсової роботи та узгодження його з керівником.		
3.	Написання теоретичної частини (перший варіант).		
4.	Підбір методів і удосконалення плану дослідження.		
5.	Проведення елементів дослідження.		
6.	Опрацювання отриманих результатів		
7.	Уточнення мети, завдань та обґрунтування концепції роботи		
8.	Удосконалення вступу та написання висновків		
9.	Оформлення роботи		
10.	Подача курсової роботи керівнику		
11.	Підготовка до захисту		
12.	Захист		

Студент _____

Керівник _____

«_____»_____

Зразок оформлення рецензії на курсову роботу**РЕЦЕНЗІЯ**

на курсову роботу здобувача освіти

На тему _____ курсу _____ групи

1. **Загальна оцінка роботи щодо відповідності змісту вимогам фахової передвищої освіти** (необхідне підкреслити): відповідає усім вимогам щодо такого типу робіт; загалом відповідає вимогам, але є незначні зауваження; загалом відповідає (за структурою), але є значні зауваження; не відповідає вимогам щодо такого типу робіт.

2. **Зауваження щодо змісту роботи** (необхідне підкреслити): у вступі не розкрито актуальність, не коректно визначено предмет, об'єкт, мету, завдання, методи дослідження; не ґрунтовний аналіз існуючих дослідних даних; не достатня кількість (відсутність) аналізу сучасних наукових джерел; методи та методики дослідження не відповідають предмету та об'єкту дослідження; не ґрунтовний якісний аналіз дослідних даних у практичній частині; у висновках не достатньо представлено результати проведеного дослідження; висновки не відповідають поставленим завданням.

3. **Зауваження щодо оформлення роботи** (необхідне підкреслити): не витримана структура курсової роботи (обсяг, співвідношення розділів); не дотримані вимоги щодо оформлення тексту (шрифт, стиль, параметри сторінок, абзац, нумерація сторінок); немає посилань у тексті роботи на використані джерела; велика кількість стилістичних та граматичних помилок; є зауваження щодо оформлення графічних зображень; список використаних джерел оформлено не відповідно до держстандарту.

4. **Загальний висновок** _____

Керівник _____
Посада, прізвище та ініціали, підпис

Дата _____

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Циклова комісія дошкільної та початкової освіти

КУРСОВА РОБОТА

з навчальні дисципліни «Педагогіка»

на тему : **«Розвиток творчих здібностей учнів початкової школи засобами
LEGO-конструювання»**

Здобувач освіти::

Іванова Анна Сергіївна

Спеціальності 013 Початкова
освіта

Група К 13-20

Керівник:

Волошко Т.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Запоріжжя, 2023

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ**ЗМІСТ**

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. (Назва)	5
1.1. (Назва).....	5
1.2. (Назва).....	9
1.3. (Назва).....	13
РОЗДІЛ 2. (Назва)	16
2.1. (Назва).....	16
2.2. (Назва).....	19
2.2. (Назва).....	21
ВИСНОВКИ	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25
ДОДАТКИ	27
Додаток А (Назва).....	27
Додаток Б (Назва).....	29

**Зразок оформлення списку використаних джерел
(відповідно до ДСТУ 8302:2015)**

КНИГИ	
один автор	Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.
два автори	Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.
три автори	Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.
чотири і більше авторів	Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.
автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с.
без автора	Настільна книга директора школи / ред. М. І. Хавронюк. Київ: Дакор, 2016. 496 с.
Багатотомні видання	Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с
ІНШІ ВИДАННЯ	
дисертації	Аронова Р. С. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільного виховання у педагогічних коледжах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. К., 2016. 262 с
архівні документи	Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
розділ книги	Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. Кримінологія. Загальна та Особлива частини: підручник / ред. В. В. Голина. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.
тези, доповідь	Лузік Е. В. Професійна компетентність викладача вищого технічного навчального закладу як домінуюча умова ефективності підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності. Управління в освіті : зб. матеріалів : V Міжнар. наук.-практ. конф., 14-16 квіт. 2011 р. Львів, 2011. С. 171–172.
стаття з періодичного видання (журнал, газета)	Андрущенко В. Роздуми про вчителя. Вища освіта України. 2011. № 2. С. 6–12. Зязюн І. А. Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2005. № 25. С. 13-18
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Игна О. Н. Структура и содержание методической компетентности учителя иностранного языка. Ярославский педагогический вестник. 2010. №1. URL: http://vestnik.yspu.org/releases/2010_1g/22.pdf (Дата звернення: 25.02.2019).	
ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ	
Національна рамка кваліфікацій : додаток Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341. URL: http://www.mim.hneu.edu.ua/wpcontent/uploads/2015/10/HPK.pdf . (Дата звернення: 15.01.2019). Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T141556.html . (Дата звернення: 25.02.2018).	

Мовні/мовленнєві стандарти-кліше**1. Мотивація актуальності теми й важливості дослідження**

1.1. Проблема ... перебуває в центрі уваги ..., ...заслужує на особливу увагу ..., ... посідає важливе місце..., ...є актуальною ..., ...давно є на часі ..., ...цілком є на часі ..., ...належить до найактуальніших ..., ...цілком не є вирішеною ..., ...є малорозробленою, недослідженою ..., ...є дискусійною, не досить розробленою..., ...фрагментарно висвітлювалася в ..., ...не була об'єктом спеціального вивчення ...

1.2. Важливо дослідити..., ...описати (здійснити опис)..., ...узагальнити..., ...вивчити..., ...установити ..., ...пояснити ..., ...систематизувати ..., ...охарактеризувати (дати характеристику)..., ...класифікувати..., ...визначити..., ...проаналізувати ..., ...з'ясувати..., ...розробити..., ...простежити..., ...укласти ..., ...виявити...

2. Історія й сучасний стан розробки питання в науковій літературі

(Прийнято вважати, що... Загальновідомо, що... Є думка, що... На думку (кого?) ... Згідно з думкою ... Відповідно до концепції ... Як уважає (вважають) ... Існуючі думки/погляди з цього питання можна класифікувати таким чином ...

Дослідженням цієї проблеми займалися ... Цих поглядів дотримується (дотримуються) ... Гіпотезу (передбачення) про ... висунув (розробив)... Початок напряму (тенденції) покладено... Останнім часом дослідження з ... Згідно з даними ... Як показують новітні дослідження в галузі ... При вивченні... значну увагу науковці приділяли... Подальший розвиток досліджень з...)

3. *Виклад суті дослідження в роботі* (Є підстави вважати ... Гіпотетично можна стверджувати, що ... Матеріали здійсненого обстеження дозволяють згрупувати (класифікувати, узагальнити, уточнити, конкретизувати) ... Нами зафіксовано (виявлено, з'ясовано, описано) ... У світлі сказаного вище... Як уже зазначалося... На наш погляд... Зазначимо, що... З огляду на... Установлено, що... Відправною точкою... у визначенні... було... Поділяючи думку... ми вважаємо... Беручи до уваги ... З іншого боку... Передусім... По-перше... Аналіз... свідчить про ... Звернення до концепції ... Уявлення про ... Як стверджує... Проведене дослідження дає можливість стверджувати, що... У ході дослідження були проаналізовані... Результати роботи дають підстави вважати, що... Під час дослідження виникла необхідність... Ми встановили ... Як показало наше дослідження... Як свідчать результати аналізу ... Застосування... методу (аналізу) дало змогу встановити ...

4. *Заперечення* (Проте ... Тим часом ... Але ... Тоді як ... Тим не менше ...)

5. *Висновки, рекомендації, пропозиції* (Таким чином, проведене дослідження (аналіз) підтверджує, що ... Підсумовуючи, слід сказати... Отже, є всі підстави зробити такий висновок ... Як підсумок зазначимо, що ... Дані здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про ... Відтак, можна

впевнено стверджувати, що ... Сформулюємо основні висновки Описана в роботі методики дослідження... є Підсумовуючи все сказане, відзначимо ... Підбиваючи підсумки, відзначимо ... Здійснене дослідження дозволяє зробити такі висновки ...).

У науковій роботі використовують такі сполучники підрядності «завдяки тому, що», «тоді як», «тому що», «замість того щоб», «з огляду на те, що», «зважаючи на те, що», «внаслідок того, що», «після того, що», «в той час як» та ін. Особливо часто використовують похідні прийменники «протягом», «відповідно до.. », «згідно з», «у результаті», «на відміну від», «поряд з», «у зв'язку з» та ін. Безособові, неозначено-особові речення в тексті наукових робіт уживаються при описі фактів, явищ та процесів. Називні речення використовуються в назвах розділів, підрозділів і пунктів, у підписах під рисунками, діаграмами, ілюстраціями. Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є також указівка на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу, можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень («за повідомленням», «за відомостями», «як свідчить», «на думку», «за даними», «на нашу думку» та ін.).

При згадуванні в тесті прізвищ (учених, дослідників, практиків) ініціали зазвичай ставляться перед прізвищем (К. Ушинський, а не Ушинський К.).

Діловий і конкретний характер опису явищ, які вивчаються, майже повністю виключає емоційно забарвлені слова та вигуки. Так, експерименти описуються звичайно за допомогою особових дієслівних форм на -но і -то (одержано, вирішено, проаналізовано та ін.). Стиль писемної наукової мови – це безособовий монолог. Тому виклад звичайно ведеться від третьої особи. Стало неписаним правилом у роботі замість «я» використовувати «ми». Ставши фактом наукової мови, займенник «ми» зумовив низку нових похідних словосполучень, наприклад, «на нашу думку». Проте нагромадження в тексті займенника «ми» справляє малоприємне враження. Тому автори наукових праць використовують й інші звороти без цього займенника, зокрема конструкції з неозначено-особовими реченнями. Аналогічну функцію виконує речення з безособовими діє прислівними формами на -но і -то («Розроблено комплексний підхід до вивчення...»). Необхідно враховувати загальноприйняті умовні скорочення: а) після перерахування (та ін. – та інше, і т. д. – і так далі, і т. п. – і тому подібне); б) при покликаннях (див. – дивись); в) при позначенні цифрами століть і років (ст. – століття, р. – рік, рр. – роки).

Глосарій до курсової роботи

Абстрагування (від лат. *abstrahere* – відволікання) – це уявне відвернення від неістотних, другорядних ознак предметів і явищ, зв'язків і відношень між ними та виділення кількох сторін, які цікавлять дослідника.

Актуальність теми – важливість, суттєве значення, відповідність теми дослідження сучасним потребам певної галузі науки та перспективам її розвитку, практичним завданням відповідної сфери діяльності.

Алгоритм – сукупність операцій, що виконуються в певному, чітко встановленому порядку.

Алфавітний каталог – каталог, який будується в чіткій послідовності букв алфавіту.

Аналіз (гр. *analysis* – розкладення) – метод дослідження, сутність якого полягає в тому, що предмет дослідження розчленовується на складові частини й кожна із цих частин досліджується окремо.

Аналогія (гр. *analodgia* – відповідність) – це метод наукового пізнання, за допомогою якого досягаються знання про одні предмети чи явища на підставі їхньої схожості з іншими.

Анкета – перелік питань з певної теми, на які повинні дати відповідь учасники анкетування.

Анотація – стислий коментар чи пояснення щодо документа чи його змісту, а іноді навіть його короткий опис, що додається, зазвичай у вигляді примітки після бібліографічного опису документа.

Аргумент – положення, яке використовується для доведення тези.

Аргументація – це обґрунтоване підтвердження або спростування чогось за допомогою доказів і фактів.

Бази даних – упорядкований набір логічно взаємопов'язаних даних, що зберігаються та використовуються спільно, та призначений для задоволення інформаційних потреб користувачів.

Бібліографічне посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ, необхідних і достатніх для його загальної характеристики, ідентифікації та пошуку.

Брошури – твори друку обсягом від 5 до 48 сторінок.

Дедуція (лат. *deductio* – виведення) – це метод пізнання, за допомогою якого часткові положення виводяться із загальних, тобто це метод переходу від загальних уявлень до часткових.

Документ – матеріальний об'єкт, що містить зафіксовану інформацію для її збереження й використання в науці й практиці. **Експеримент** – загальнонауковий метод отримання нових знань про причинно-наслідкові відношення між явищами та процесами в умовах, які контролюють і керують дослідники.

Експеримент констатувальний – вид педагогічного експерименту, який проводиться на початковому етапі дослідження і спрямований на виявлення вихідного стану предмета дослідження, на встановлення реального стану справ.

Експеримент формувальний – вид педагогічного експерименту, який спрямовано на перевірку гіпотези дослідження, передбачає виокремлення контрольних та експериментальних груп.

Емпіричний опис – фіксація засобами природної або штучної мови відомостей про об'єкти, дані спостереження.

Емпіричний рівень пізнання – спостереження й дослідження конкретних явищ, експеримент, а також групування, класифікація та опис результатів дослідження й експерименту, упровадження їх у практичну діяльність людей.

Завдання дослідження – це конкретна ситуація, яка потребує свого перетворення для досягнення певної мети.

Закони – необхідні стійкі відношення між явищами в природі й суспільстві, які повторюються.

Знання – перетворений практикою результат пізнання дійсності.

Індукція (лат. *inductio* – наведення) – умовивід від часткового до загального, від окремих фактів до узагальнень, коли на основі знань про частини предметів класу робиться висновок про клас загалом.

Інтерв'ю – один з основних видів опитування, який використовує безпосередню взаємодію між дослідником і респондентом відповідно до поставленої мети.

Інтерпретація – тлумачення, роз'яснення, розкриття змісту явища, яке сприяє його розумінню.

Категорії – найбільш загальні й фундаментальні поняття, які відображають суттєві зв'язки дійсності.

Класифікація об'єктів дослідження – поділ різних явищ, предметів за певними ознаками з метою їх вивчення та наукового узагальнення. Книги – неперіодичні багатосторінкові твори друку обсягом понад 48 сторінок друкарського друку.

Компіляція – написання твору на підставі чужих матеріалів без самостійного дослідження й опрацювання джерел.

Концепція наукова – система поглядів, теоретичних положень, основних думок щодо об'єкта дослідження, які об'єднані певною головною ідеєю.

Критерії – це підстава й підґрунтя для оцінки, визначення або класифікації явища.

Логіка дослідження – правила, процедура, структура та етапи дослідження.

Мета дослідження – це обґрунтоване уявлення про кінцеві або проміжні результати пошуку.

Метод (гр. – шлях дослідження чи пізнання) – спосіб організації практичного й теоретичного освоєння дійсності, зумовлений закономірностями розвитку об'єкта.

Методологія – учення про методи пізнання, сукупність методів, використовуваних у науці; система принципів та способів організації й побудови теоретичної та практичної діяльності.

Моделювання (лат. *modulus* – міра, взірець) – це метод наукового пізнання, який полягає в заміні об'єкта, що вивчається, його моделлю, за якою визначають, або уточнюють характеристики оригіналу.

Монографія – наукова праця у вигляді книги, яка містить повне або поглиблене дослідження однієї проблеми чи теми, що належить одному або кільком авторам.

Наука – динамічна система знань, яка розкриває нові явища в суспільстві й природі з метою використання їх у практичній діяльності людей.

Наукове дослідження – цілеспрямований процес виробництва нових знань, які розкривають нові явища в суспільстві й природі для використання їх у практичній діяльності людей.

Об'єкт дослідження – частина дослідження, на яку спрямовано процес наукового пізнання, вивчення або перетворення з використанням наукових методів.

Плагіат (крадіжка) – видавання чужих творів за свої або незаконне опублікування чужого твору під своїм ім'ям.

План – стисла програма викладу або дослідження. Показник – ознака, завдяки якій можна судити про досягнення в розвитку процесу чи явища, які вивчаються.

Поняття – думки, у яких узагальнюються й відокремлюються предмети якогось класу (виду) за певними загальними ознаками.

Предмет дослідження – теоретичне відтворення об'єктивної дійсності, тих суттєвих зв'язків і відношень, які підлягають безпосередньому вивченню в науковому дослідженні, є головними й визначальними для цієї наукової роботи.

Прикладні наукові дослідження – наукова й науково-технічна діяльність, спрямована на одержання й використання знань для практичних цілей.

Принцип – вихідне положення; керівна ідея; провідне правило діяльності.

Проблема наукова – сукупність нових діалектично складних теоретичних або практичних питань, які суперечать існуючим знанням або прикладним методам у цій науці й потребують вирішення за допомогою наукового дослідження.

Реферат – це вторинний документ, результат аналітико-синтетичного опрацювання інформації, поданий у вигляді короткого викладу змісту первинного документа (усього твору або його частини), включаючи основні фактичні дані й висновки з метою ознайомлення із сутнісними акцентами первинного документа.

Реферативний огляд – узагальнена характеристика кількох джерел (первинних документів) з однієї теми, проблеми, галузі знань. Він допомагає дослідникові сформулювати уявлення про повноту та зміст підходів до досліджуваного ним об'єкта.

Рецензія – критичний огляд і оцінка, відгук на науковий твір.

Рівень – це ступінь розвитку якості, величина розвитку значущості чого.

Синтез (гр. synthesis – з'єднання) – цей метод дослідження є протилежним до аналізу, і він дозволяє здійснювати об'єднання елементів (частин) об'єкта, який був розчленований у процесі аналізу, установлюючи зв'язки між частинами й даючи можливість пізнати об'єкт дослідження як єдине ціле.

Теза – положення, що стисло викладає яку-небудь ідею або провідну думку книги, доповіді, лекції.

Цитата – буквальна, дослівна виписка з якого-небудь тексту з позначенням джерела